

1 לְמוֹמָת בֵּיתוֹ – שְׁחָשַׁשׁ שְׂמָא יִשְׁמַשׁ עִם אִשְׁתּוֹ וְתִרְאָה דָם בִּשְׁעַת
2 בִּיאָהּ, וְאָף הוּא יִטְמֵא שְׁבַע יָמִים כְּדִין בּוֹעַל נָדָה וְלֹא יוּכַל לַעֲבֹד
3 בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים, וְלִכְךָ הִצְרִיכּוּהוּ לִפְרוֹשׁ יוֹם נֹסֵף מִלְּבַד הַשָּׁשֶׁה
4 יָמִים הַנִּלְמָדִים מִסִּינִי.
5 אָמַר לִיה [ו-שאל] רַבִּי יוֹחָנָן לְרִישׁ לְקִישׁ, בְּשֶׁלֶמָא לְדִידִי דְּיִלְפִינָא –
6 אִמְנַם יוֹבֵן לְשִׁיתִי שְׁלֹמְדִי דִּין פְּרִישָׁה קוֹדֵם יוֹם הַכִּיפּוּרִים
7 מִמְּלֹאִים, הֵינֵנו דְּתִנָּא בְּבִרְיָתָא, זֶה וְזֶה – כִּהֵן גְּדוֹל הֶעֱתִיד לַעֲבֹד
8 בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים וְכִהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפֶּרֶה, מִזֵּין עָלָיו כֹּל שְׂבִיעָה יָמִי
9 הַפְּרִישָׁה מִכָּל אִפֶּר הַחֲמָאִית – פְּרוֹת הָאֲדוּמוֹת שְׁנַעְשׂוּ מִזֶּמֶן מִשָּׁה
10 וְהָיוּ מִוִּנְחִים שָׁם – בַּחֵיל לְמִשְׁמֶרֶת, דְּהָרִי כְּמוֹ כֵּן הָיוּ נָמִי הָיָה
11 מִמְּלֹאִים, שְׁנֵאמַר (ויקרא ח ל) וַיִּקַּח מִשָּׁה מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן הַדָּם
12 וְגַוְיָן עַל אֹהֶל עַל בְּגָדָיו, וְכֵשֶׁם שְׁלֹמְדִים מִמְּלֹאִים אֶת עֵצֶם דִּין
13 הַפְּרִישָׁה כִּךְ נִלְמַד מִשָּׁם דִּין הַהוּזָה בִּימֵי הַפְּרִישָׁה, אֵלָּא לְדִידֶךָ –
14 לְשִׁיטְךָ דְּלִפְתָּ דִּין פְּרִישָׁה מִסִּינִי, קִשָּׁה, וְכִי הָיָה בְּסִינִי מִי הָיוּ,
15 וּמִדּוּעַ אִם כֵּן מִזֵּין עַל הַכֵּהֵן בִּימֵי הַפְּרִישָׁה שְׁקוֹדֵם יוֹם הַכִּיפּוּרִים.
16 אָמַר לִיה רִישׁ לְקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן, וְלִמְעֻמָּךְ מִי נִיחָא, הָרִי גַם לְדַבְרִיךָ
17 אֵינֵן דּוּמוֹת הַחֲזָאוֹת זֹו לְזֹו, שֶׁכֵּן מִמְּלֹאִים הִיזוּ דָם שֶׁל הַקֶּרְבָּנוֹת,
18 וְאִילוּ הָיָה קוֹדֵם יוֹם הַכִּיפּוּרִים מִזֵּם מִיָּם שֶׁל אִפֶּר חֲטָאֵת, וְאִם
19 כְּדַבְרִיךָ שִׁישׁ לְהַשְׁוֹתָם, הִידָה לָנוּ לְהוֹת עָלָיו דָם וְלֹא מִיָּם. אָמַר
20 לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן, הָאֵל לֹא קָשִׁיא, דְּתִנִּי רַבִּי תִּנִּי בְּבִרְיָתָא הַמּוּבָאֵת לְהֵלֵךְ,
21 נִכְנָסוּ מִיָּם תַּחַת דָּם – הַזֹּאת הַמִּים קוֹדֵם יוֹם הַכִּיפּוּרִים הָרִי הִיא
22 תַּחַת הַזֹּאת הָרֵם שְׁנֵהָגָה בְּמִלּוּאִים, אֵלָּא לְדִידֶךָ – לְדַעְתָּךְ רִישׁ
23 לְקִישׁ שְׁלֹמְדִים מִסִּינִי, הָיָה בְּסִינִי מִי הָיוּ, הָאֵל לֹא הִידָה בְּמִתָּן
24 תּוֹרָה הַזֹּאת כָּלָל. אָמַר לִיה – הַשֵּׁבִי רִישׁ לְקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן, הַהוּא
25 הַנּוֹכְרֵת בְּבִרְיָתָא הִיא מְעַלָּה בְּעֶלְמָא מְדַרְבְּנָן, וְתִקְנָה חֲכָמִים
26 לְכֹהֵן קוֹדֵם יוֹם הַכִּיפּוּרִים מִשּׁוּם כְּנִיסָתוֹ לְמַחְנֶה שְׂכִינָה, וְכֵן בִּפְרָה
27 מַחֲמַת הַקּוֹלוֹת הַנְּהוּגוֹת בָּהּ.
28 מִבִּיאָה הַגְּמָרָא סִיּוּעַ מְבִרְיָתוֹת לְשִׁיתָם שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן וְרִישׁ לְקִישׁ:
29 תִּנִּי בְּיוֹתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן שְׁלֹמֵד דִּין פְּרִישָׁה מִמְּלֹאִים, וְתִנִּי
30 בְּיוֹתֵיהּ דְּרִישׁ לְקִישׁ שְׁלֹמֵד מִסִּינִי.
31 תִּנִּי בְּיוֹתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, נֵאמַר בְּסוֹסֵף בַּעֲנִין עֲבֹדַת יוֹם הַכִּיפּוּרִים
32 (ויקרא טו א) 'בִּזְוָתָא יִבָּא אֹהֶרֶן אֶל תִּקְדֹּשׁ בֶּפֶר בֵּן בֶּקֶר לְחִטָּאֵת וְאִיל
33 לְעֹלָה; וְלִכְאוּרָה תִּיבֵת 'בִּזְוָתָא' מִיּוֹתֶרֶת, שְׁהִידָא אִפְשָׁר לְכַתּוּב 'יִבָּא
34 אֹהֶרֶן אֶל הַקּוֹדֶשׁ בִּפְר' וְגו', דּוֹרֶשֶׁת הַבְּרִיָּתָא מִכָּר, 'בִּזְוָתָא' בְּמָה
35 שְׂאֵמֹר בְּעֵנִין הַקּוֹדֶם לָכֵן, וְזִמְנָא הִיא הָעֵנִין, בְּעֵנִין דְּמִלּוּאִים בִּפְרָשֶׁת
36 שְׁמִינִי, וְזִמְנָא הָאֵמֹר בְּעֵנִין דְּמִלּוּאִים שְׁעָלֵיו רִמּוֹ הַכְּתוּב לַעֲשׂוֹת
37 כִּיּוּצָא בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים, אֹהֶרֶן פְּרִישׁ שְׂבִיעָה יָמִי הַמִּלּוּאִים וְשִׁמְשׁ
38 יוֹם אֶחָד – בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי, כְּכַתּוּב (ויקרא טז א-ג) וַיְהִי בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי וְגו'
39 וַיֹּאמֶר מִשָּׁה אֶל אֹהֶרֶן קִרְב אֶל הַמִּזְבֵּחַ; וּמִשָּׁה מִסָּר לוֹ אֶת הַלְבוּשׁ
40 הָעֲבֹדָה כֹּל שְׂבִיעָה בְּרִי לְחִנּוֹ וְלִלְמֹדוֹ בְּעֵבֻדָּה, וְאָף לְשֹׂאֵר דּוֹרוֹת
41 הַדִּין כֵּן, שֶׁבֶּהֱנִי גְדוֹל פִּזְרֵשׁ שְׂבִיעָה יָמִים קוֹדֵם יוֹם הַכִּיפּוּרִים וּמִשְׁמַשׁ
42 יוֹם אֶחָד בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים, וְשִׁנִּי תִלְמִידֵי חֲכָמִים מִתְלַמְּדֵי שֶׁל מִשָּׁה
43 רַבִּינָה כְּלוֹמַר לְאַפְּקִי [ו-להוציא] צְדוּקִין, הִיוּ מוֹסְרִין לוֹ אֶת הַלְבוּשׁ
44 הָעֲבֹדָה כֹּל שְׂבִיעָה בְּרִי לְחִנּוֹ בְּעֵבֻדָּה. מִכָּאֵן – מִפְּסוּק זֶה 'בִּזְוָתָא',
45 אָמַר – לְמֹדוֹ אֶת דִּין הַמִּשְׁנָה שְׂבִיעָה יָמִים קוֹדֵם יוֹם הַכִּיפּוּרִים
46 מְפָרְשִׁין בִּהְיוֹת גְּדוֹל מִבֵּיתוֹ לְלִשְׁבֶּת פְּרָהֲדִין.
47 מוֹסִיפָה הַבְּרִיָּתָא: וְכֵשֶׁם שְׁמֵן הַתּוֹרָה מְפָרְשִׁין בִּהְיוֹת גְּדוֹל קוֹדֵם יוֹם
48 הַכִּיפּוּרִים, כִּךְ עָשׂוּ חֲכָמִים מַעֲלָה שְׁמִפְרִישִׁין בִּהְיוֹת הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפֶּרֶה
49 לְלִשְׁבֶּת שְׂעַל פְּנֵי הַבֵּירָה בְּפִינֵת צִפּוֹנָה מוֹרָחָה שֶׁל הָעוֹרָה. וְאֹהֶרֶן זֶה
50 הַפּוֹרֵשׁ לְיוֹם הַכִּיפּוּרִים וְאֹהֶרֶן זֶה הַפּוֹרֵשׁ לְפָרָה הִיוּ מִזֵּין עָלָיו כֹּל

51 שְׂבִיעָה מִכָּל מִי הַחֲמָאִית שְׁהָיוּ שָׁם, כְּפִי שְׁנֵתְבָאֵר לַעֲלִי. וְאִם תֹּאמַר
52 שְׂאִינֵם דּוּמִים לְמִלּוּאִים שְׁהָיוּ מִמְּלֹאִים הִיזוּ עַל הַכֵּהֵן דָּם וְהָיָה
53 מִזֵּין עֲלֵיהֶם מִיָּם – מִי פְרָה אֲדוּמָה. אֲמַרְתָּ לְהַשִּׁיב עַל כֵּךְ, נִכְנָסוּ
54 מִיָּם תַּחַת דָּם וְהָרִי זֶה כְּחֹזָתָא דָם. מִבִּיאָה הַבְּרִיָּתָא עוֹד לְיִמּוּד לְכִי:
55 וְאֹמַר גְּבִי מִלּוּאִים (ויקרא ח לב-לד) וַיִּמְפָּתֵחַ אֶהֱל מוֹעֵד לֹא תִצָּא
56 שְׂבִיעָה יָמִים וְגו', בְּאִשְׁרָ עֲשֵׂה בְּיוֹם הַזֶּה צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם,
57 וְדוֹרֵשִׁים מִכָּר, 'לַעֲשׂוֹת' אֵלּוּ מְעַשֶּׂה פֶּרֶה, 'לְכַפֵּר' אֵלּוּ מְעַשֶּׂה יוֹם
58 הַכִּיפּוּרִים.
59 הַגְּמָרָא דָּנָה עַל הַלִּימּוּד הָרֵאשׁוֹן הַמּוּבָא בְּבִרְיָתָא שְׁלֹמְדִים
60 פְּרִישָׁה מִ'בִּזְוָתָא'. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: וְהָאִי 'בִּזְוָתָא' הָרִי אֵינּוּ מִיּוֹתֶר, שֶׁכֵּן
61 מִיִּכְעִי לִיה לְנוֹפִיָּה – נִצְרָךְ הוּא לְגוֹפוֹ, לְלַמֵּד שֶׁהַכֵּהֵן נִכְנָס לְקוֹדֶשׁ
62 'לְכַפֵּר בֵּן בֶּקֶר לְחִטָּאֵת וְאִיל לְעֹלָה' לְהוֹת אֶת דָּמָם, וְכִיכֵד דּוֹרֵשִׁים
63 שְׁכוּנָתָהּ הַכְּתוּב שֶׁנִּכְנָס בְּפְרִישָׁה. מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: אֲמַרְי, אִי אִבְּן
64 כּוֹנֵת הַתּוֹרָה רַק לְקַבֵּץ לְחֻדָּה – שִׁכְנָס עִם הַפֶּר וְהָאִיל, לִימָא
65 קָרָא 'בִּזְוָתָא' אוֹ 'בִּזְוָתָה' לְשׁוֹן זָכָר, שְׁהָרִי הִפְרוּ וְהָאִיל זָכָרִים הֵם, מִיָּא
66 'בִּזְוָתָא' – מִדּוּעַ נִקַּט לְשׁוֹן נִקְבָּה, אֵלָּא שְׂמַעְתָּ מִיָּמָה תִּרְתִּי – שִׁנִּי
67 דְּבָרִים, שֶׁלְבַד פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא שִׁכְנָס עִם קֶרְבָּנוֹת אֵלּוּ, יִכְנָס אִף
68 בְּפְרִישָׁה זֹאת, שְׁפְרִישָׁה הִיא לְשׁוֹן נִקְבָּה.
69 שׁוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: מִיָּא וְאֹמַר – מִדּוּעַ הַבְּרִיָּתָא הִבִּיאָה לְיִמּוּד נֹסֵף
70 לְחֹבֶת פְּרִישָׁה מִ'לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר'. מַשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: כִּךְ כּוֹנֵת
71 הַבְּרִיָּתָא, וְכִי תִימָא – אִם תִּדְחָה לֹאמַר שֶׁהַלִּימּוּד הָרֵאשׁוֹן מִ'בִּזְוָתָא'
72 אֵינּוּ מִלְּמַד אֵלָּא עַל יוֹם הַכִּיפּוּרִים קָמָא – הָרֵאשׁוֹן שֶׁל כָּל כֵּהֵן
73 גְּדוֹל, שְׁדוּקָא הוּא דְּכִעִי ו-צִרְיָן פְּרִישָׁה, בְּרִאשְׁבִּיחָן מִמְּלֹאִים
74 שֶׁהִיתָה הָעֲבֹדָה הָרֵאשׁוֹנָה שְׁנַעְבְּדָה עַל יְדֵי כֵהֵן גְּדוֹל, אֲבָל בְּשֹׂאֵר
75 יוֹם הַכִּיפּוּרִים דְּעֶלְמָא שְׂאִינֵם רֵאשׁוֹנִים לְאוֹתוֹם כֵּהֵן לֹא צִרְיָן פְּרִישָׁה
76 מִשּׁוּם שְׂאִינּוּ דוּמָה לְמִלּוּאִים. אִי נָמִי הֵינּוּ אֹמְרִים שֶׁרַק בִּהְיוֹת גְּדוֹל
77 קָמָא – אֹהֶרֶן הַכֵּהֵן שְׁהִידָה הַכֵּהֵן גְּדוֹל הָרֵאשׁוֹן הוּא דְּכִעִי פְּרִישָׁה כָּל
78 יָמָיו, שֶׁכֵּךְ נֵאמַר 'בִּזְוָתָא יִבָּא אֹהֶרֶן אֶל הַקּוֹדֶשׁ', אֲבָל שֹׂאֵר בִּהְיוֹת
79 גְּדוֹל בְּעֶלְמָא לֹא יִצְטָרַךְ פְּרִישָׁה. לִכְךָ הִבִּיאָה הַבְּרִיָּתָא לְיִמּוּד נֹסֵף
80 תָּא שְׂמַע 'בְּאִשְׁרָ עֲשֵׂה' וְכו', שְׁמַפְסוּק וְכו' לְמִדִּים לְכָל הַכְּהָנָה
81 שְׁעִידִים לַעֲמֹד לְעוֹלָם, שֶׁכֵּךְ דּוֹרֵשִׁים כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בִּימֵי
82 הַמִּלּוּאִים כִּךְ צִוָּה לַעֲשׂוֹת פְּרִישָׁה לְדוֹרוֹת.
83 מִבִּיאָה הַגְּמָרָא: תִּנִּי בְּיוֹתֵיהּ דְּרִישׁ לְקִישׁ – מַצִּינוּ בְּרִיָּתָא
84 הַמְּסִיעֵת לְרִישׁ לְקִישׁ הַלּוּמֵד דִּין פְּרִישָׁה מִסִּינִי, שְׁשִׁנִּי בָּהּ
85 בַּעֲנִין מִתָּן תּוֹרָה וְלִחוּת הַבְּרִיָּתָא, מִשָּׁה עָלָה בְּעֵנִין, וְנִתְקַבֵּשׁ בְּעֵנִין,
86 וְנִתְקַבֵּשׁ בְּעֵנִין, בְּרִי לְקַבֵּל לִחוּת וְשֹׂאֵר הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל בְּקִדּוּשָׁה,
87 שְׂאֵמֹר 'וַיִּשְׁבֵּן בְּיוֹם ה' עַל הַר סִינִי וַיִּסְכּוּהוּ הָעֵנָן שֶׁשֶׁת יָמִים,
88 וַיִּקְרָא אֶל מִשָּׁה בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתָּהֵן הָעֵנָן' (שְׁמוֹת כו טו), וּבִרְבִּירָא
89 אֵין הַכּוֹנֵה לְאוֹתָם יָמִים שְׁמֵרָאשׁ חוֹדֶשׁ סִיּוֹן שְׁבָאוּ לְסִינִי עַד
90 יוֹם מִתָּן תּוֹרָה, וְזִמְנָא שְׁנֵאמַר 'וַיִּסְכּוּהוּ הָעֵנָן שֶׁשֶׁת יָמִים' הֵינּוּ
91 שְׂכִיסָה אֶת הָהָר וְלֹא אֶת מִשָּׁה שִׁירָד מִן הָהָר כַּמָּה פַּעֲמִים
92 בְּאוֹתָם יָמִים, שְׁהָרִי זֶה הָיָה מְעַשֶּׂה אַחֵר עֲשֵׂרֶת הַדְּבָרוֹת שְׁהָיוּ
93 תַּחֲלָה לְאַרְבָּעִים יוֹם, כְּלוֹמַר אוֹתָם שֶׁשֶׁת יָמִי כִּסִּיו הָעֵנָן הִיוּ
94 בְּתַחֲלִיתָם שֶׁל הָאֲרִבְעִים יוֹם שֶׁבָּהֶם עָלָה מִשָּׁה אֶל ה' לְקַבֵּל אֶת
95 לִחוּת הַבְּרִיָּתָא, וְלִכְךָ יֵשׁ לְפָרֶשׁ שְׂכִיסָה הָעֵנָן אֶת מִשָּׁה לְהַפְרִישָׁה
96 קוֹדֵם כְּנִיסָה לְמַחְנֶה שְׂכִינָה שׁוּבָה עֲלֵיתוֹ לְמֹרֶם לְקַבֵּל אֶת
97 הַלּוּחוֹת, דְּכִי רַבִּי יוֹסִי הִגְלִיל. וּמוֹכַח מִשִּׁיתָה זֹו כְּרִישׁ לְקִישׁ
98 שְׁהִידָה הַפְּרִישָׁה לְמִשָּׁה בְּסִינִי. רַבִּי עֲקִיבָא אֹמַר, מַה שְׁנֵאמַר
99 'וַיִּשְׁבֵּן בְּיוֹם ה' עַל הַר סִינִי', זֶהוּ מִרָאשׁ חוֹדֶשׁ סִיּוֹן קוֹדֵם מִתָּן
100 תּוֹרָה,

יומא דף ד עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שלישי) קכה

אָל אַל לרבי יוסי הגלילי דאָמַר שלאחר מתן תורה החלו שָׁשָׁה
דְּפִרְשָׁה וכלו ב"ג סיון ונמנו אַרְבַּעִין ימים דָּהָר אחרי ימי הפרישה;
נמצא שעד עֶשְׂרִין ותלת [כ"ג] בְּתָמוּז לא ירד מן ההר ולא אֶתְבּוֹר
לזחות, וזה לא כפי ששנינו שבי"ז בתמוז נשתברו הלוחות. משיבה
הגמרא: אִמָּר לָךְ רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי, אַרְבַּעִין דָּהָר בְּהִירָה שֶׁשָּׁה דְּפִרְשָׁה
– הימים שמשו עמד במצות פרישה נכללו באותם ארבעים יום
של עלייתו להר, ונמצא שאף לשיטה זו אכן ירד ושבּר את
הלוחות ביום י"ז בתמוז.
אִמָּר מַר, שנינו בברייתא לעיל בשיטת רבי עקיבא, שהנאמר
בפסוק [וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה] היינו למִשָּׁה וְכָל יִשְׂרָאֵל שהיו עומדין שם,
ונזכר רק משה כדי לחלוק לו כבוד. לומדת הגמרא: דברי רבי
עקיבא בברייתא זו שהלכה כמותו, מְפִיץ לִיה לרבי אֶלְעָזָר, דאָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר, [וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, מֹשֶׁה וְכָל יִשְׂרָאֵל עומדין ולא בָּא
הַתָּבוֹב אֶלָּא לְחַלֵּק לוֹ כְּבוֹד לְמִשָּׁה].
מקשה הגמרא על דרשה זו שכל ישראל שמעו: מִיִּתְיָב, נאמר
בתורה (במדבר יז) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹוִי מֵעַל הַכַּפְתָּר,
ולכאורה היה לו לומר 'הקול מדבר לו' ומדוע נכתב 'הקול מדבר
אֱלֹוִי', אלא ללמדך שרק מֹשֶׁה שָׁמַע וְכָל יִשְׂרָאֵל לא שָׁמְעוּ. מתרצת
הגמרא: לֹא קָשְׁיָא, הָא בְּסִינִי – מה שבארו שכל ישראל שמעו
היינו רק במעמד קבלת התורה, וְהָא – פסוק זה שדרשוהו שנשמע
הקול רק אל משה, היינו בְּאַהֲלֵ מוֹעֵד. עוד מתרצת הגמרא: וְאִי
בְּעֵת אִמָּר, לֹא קָשְׁיָא, הָא בְּקִרְיָהּ הָא בְּדְבוֹר – היכן שכתוב
'קריאה' שמעו כולם והיכן שכתוב 'דיבור' לא שמע אלא משה.
רַבִּי יוֹדִיָּא רַבִּי קְרָא – הקשה סתירה בפסוקים קְרָא וּלְפָנֵי דְרַבִּי
אֶלְעָזָר, וְאִמָּרִי לֵה, אִמָּר רַבִּי יוֹדִיָּא שְׂרָבִי אֶלְעָזָר רַבִּי – הקשה כן,
כְּתִיב (שמות מ לה) וְלֹא יָבֹל מֹשֶׁה לְבָא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁבָן עָלָיו
הָעָנָן, ומבואר שהענן מנע את כניסתו, וּמַצֵּד שְׁנֵי כְּתִיב (שם כד יח)
[וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעָנָן] ויכל להכנס בתוכו. ויישב המקראות,
מִלְמַד שֶׁתַּפְסוּס הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה וְהִבְיֹא בָּעָנָן, ומעצמו לא
יכול היה להכנס לענן. תירוץ נוסף: דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל תָּנָא, נֶאֱמַר
בָּאן [וַיֹּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעָנָן] וְנֶאֱמַר לְחַלֵּל בְּקִרְיַת יָם סוּף [בְּתוֹךְ,
בפסוק (שם יד כח) וַיֹּבֵאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם, ולמדים בגזירה שוה,
מִה לְחַלֵּל עֲבְרוּ אֶת הַיָּם עַל יְדֵי שְׂכִיל הַיָּם כְּדִכְתִּיב בְּהַמְשָׁךְ
הַפְסוֹק [וְהַיָּם לָהֶם חֹמָה מִיָּמִינָם וּמִשְׁמָאלָם, אָף בָּאן נִכְנָס מִשָּׁה
לְהַר סִינִי עַל יְדֵי שְׂכִיל שְׁהִיָּה בְּתוֹךְ הָעָנָן].
שנינו דרשה נוספת בברייתא: נאמר (ויקרא א) [וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה
וַיִּדְבֵּר, לִמָּה תִּקְרִי קְרִיָּה לְדִבּוּר, לִמָּדָה תּוֹרָה דְּרוּךְ אֲרִיךְ שְׁלֹא
יֵאֱמַר אִדָּם דְּבִר לְחִבְרֹו אֶלָּא אִם בֵּן קוֹדְרֵהוּ בְּשֵׁמוֹ תַּחֲלִילָה, ולכך קרא
ה' למשה בשמו לפני שדיבר עמו. וזה מְפִיץ לִיה לרבי חֲנִינָא,
דאָמַר רַבִּי חֲנִינָא לֹא יֵאֱמַר אִדָּם דְּבִר לְחִבְרֹו אֶלָּא אִם בֵּן קוֹדְרֵהוּ.
ועוד דרשו בפסוק זה: וַיִּדְבֵּר ה' אֵלָיו מֵאַהֲלֵ מוֹעֵד לְאֹמֶר, אִמָּר רַבִּי
מוֹסְיָא בַר בְּרִיָּה דְרַבִּי מִסְיָא מְשֻׁמֵּיה דְרַבִּי מוֹסְיָא רַבָּה, מְנִיין לְאֹמֶר
דְּבִר לְחִבְרֹו ביחידות וניכר בכך שאינו חפץ בפרסום הדברים, עַד
שְׁהוּא בְּכָל יָמָר – שאסור לו לספר את הדבר לאחרים, עַד
שִׁיאֱמַר לוֹ הַמַּסְפֵּר בְּפִירוּשׁ לָךְ אִמָּר, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּדְבֵּר ה' אֵלָיו מֵאַהֲלֵ
מוֹעֵד לְאֹמֶר, ותיבת 'לאמר' נדרשת כשני תיבות 'לא אמור'
הדברים אלא אם כן ניתנה רשות לכך.
חזרת הגמרא למה שהובא לעיל (א) שריש לקיש שאל את רבי
יוחנן לדבריו שפרישה ביום הכיפורים נלמדת ממלואים אם כן
פרישה צריכה לעבב בדיעבד ביום הכיפורים כשם שמעכבת
במלואים, ורבי יוחנן לא השיבו, ומכאן שהורד לוח. לומדת מכך
הגמרא: מְכַלֵּל דְּתַרְוִיחוּיָהּ – יוצא שרבי יוחנן וריש לקיש סְבִירָא לְהוּ
לענין מלואים שכל דין הַתָּבוֹב בְּהוּן מְעַבְבֵּב בְּהוּן, ולכך מצות פרישה
במילואים מעכבת אף בדיעבד. ולפי זה יש לפרש במה שמצינו
דאִתְמַר גְּבִי יְמֵי הַמְּלֹאִים, שנחלקו רבי יוחנן ורבי חֲנִינָא, חָד מֵהֶם
אִמָּר בָּל הַתָּבוֹב בְּהוּן מְעַבְבֵּב בְּהוּן, וְחָד אִמָּר דְּבִר הַמְּעַבְבֵּב בְּקִרְבָּנוֹת
הַנוֹהָגִים לְדוֹרוֹת, מְעַבְבֵּב אָף בְּהוּן – במילואים, ודבר שֶׁאֵין מְעַבְבֵּב
לְדוֹרוֹת אֵין מְעַבְבֵּב בְּהוּן. אך לא שמענו מי מהם סובר שמעכב ומי
שאינו מעכב, ומעתה תִּסְתַּמֵּי – יתברר דְּרַבִּי יוֹחָנָן הוּא דאִמָּר בָּל
הַתָּבוֹב בְּהוּן מְעַבְבֵּב בְּהוּן, שְׁהִירָה, מְדַקְּמָאֵר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּן לְקִישׁ

ועל כן בהכרח מה שנאמר [וַיִּכְסְהוּ הָעָנָן שֶׁשֶׁת יָמִים, פירושו
שהענן כיסה לָהֶר ולא את משה, שְׁהִירָה באלו הימים משה עלה
וירד כמה פעמים מן ההר כדי לצוות את ישראל על מצות הגבלה
מן ההר ופרישה מן האשה. ולפי זה המשך הפסוק [וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה
בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתּוֹךְ הָעָנָן], זהו מעמד מתן תורה שבו היו [מִשָּׁה]
וְכָל יִשְׂרָאֵל עומדין לקבל את התורה מפי הגבורה, וְלֹא בָּא הַתָּבוֹב
לייחד את הקריאה למשה אֶלָּא כדי לְחַלֵּק כְּבוֹד לְמִשָּׁה.
הברייתא מביאה עוד תנאים הסוברים כרבי יוסי הגלילי שמשו
הופרש בסיני, אלא שלדעתם אין ללמוד מכך להצריך פרישה
לכל הנכנס למחנה שכניה: רַבִּי נָתָן אִמָּר, לֹא בָּא הַתָּבוֹב לְהַפְרִישׁוּ
אֶלָּא כדי לְמַרְק אֶבְרָה וּשְׁתֵּיה שְׁמַעְיָו, לְשׁוּמוּ בְּמִלְאֵבֵי הַשָּׂרָה,
ולכך אף שהענן כיסה את משה קודם עלייתו למרום, אין ללמוד
מכאן דין פרישה לכל כהן גדול שאינו צריך מירוק. רַבִּי מִתְיָא בֵּן
חֲרִשׁ אִמָּר, לֹא בָּא הַתָּבוֹב לְהַפְרִישׁוּ אֶלָּא כדי לְאִיִּים עָלָיו – להטיל
עליו אימה בהיותו לבדו, וישים אל ליבו שיכנס למחנה שכניה
באימה, בְּדִי שֶׁתָּהָא תּוֹרָה נִיתְנָת בְּאִמָּה בְּרַתָּה וְכוּיָע, שֶׁנֶּאֱמַר עֲבְדוּ
אֶת ה' בְּרָדָה וְגִילוּ בְּרַעְיָהּ, אבל אין ללמוד מכאן לחייב פרישה
לכהן שלא שייך אצלו טעם זה. מבארת הגמרא את הפסוק: מִיָּא
וְגִילוּ בְּרַעְיָהּ, הרי אם יש גילה אין רעדה. אִמָּר רַב אָדָא בַר מִתְנָה
אִמָּר רַב, בְּמָקוֹם גִּילָה – קבלת תורה שהיא משמחת שנאמר (ותהלים
יט ט) פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָיִם מְשַׁמְחֵי לִבִּי, שֶׁם תָּהָא רַעְיָה וִירָאָה, ולכך
הופרש משה שתהא התורה ניתנת באימה.
מבשרת הגמרא: בְּמִיָּא קָא מִפְּלָגִי רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי וְרַבִּי עֲקִיבָא – מה
ההכרח והראיה של כל אחד לחלוק ולפרש את הפסוק כדעתו.
מבארת הגמרא: מחלוקתם תלויה בְּפִלְסוֹפִיָּה דְּהַנִּי תָּנָא, דְּתַנָּא,
בְּשִׁשָּׁה בְּחוֹדֶשׁ סִינִי נִיתְנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, רַבִּי יוֹסִי אִמָּר בְּשִׁבְעָה בּו.
ומבארת הגמרא, מִיָּא דאִמָּר בְּשִׁשָּׁה, אם כן בְּשִׁשָּׁה בסיון ניתנה
התורה, ולמחרת בְּשִׁבְעָה בּו, עָלָה לקבל את הלוחות (דְּכְתִיב
[וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי]). וּמִיָּא דאִמָּר בְּשִׁבְעָה, אם כן
בְּשִׁבְעָה בסיון ניתנה תורה וּבְשִׁבְעָה עָלָה, כלומר באותו יום לאחר
מתן תורה עלה, [דְּכְתִיב [וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי] לְחַדֵּשׁ
סִינִי]. ומעתה מחלוקת התנאים בענין כיסוי הענן תלויה
במחלוקת זו, רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי סובר שכיסה הענן את משה לאחר
מתן תורה כדי להפרישו, משום שסָבַר לֵה בְּתָנָא קָמָא דאִמָּר בְּשִׁשָּׁה
בְּחוֹדֶשׁ נִיתְנָה תּוֹרָה, הִלְכָּךְ חַיִּיב לְהַעֲמִיד שׁוּה הִיָּה מְעַשָּׂה אַחֵר
עֲשֻׁרַת הַדְּבָרוֹת, כלומר כיסוי הענן ששה ימים היה מיום ז' סיון עד
י"ב בּו, וכך מתפרש הפסוק, [וַיִּשְׁבֹּן כְּבוֹד ה' עַל הַר סִינִי, וַיִּכְסְהוּ
הָעָנָן שֶׁשֶׁת יָמִים] היינו שכסדה לְמִשָּׁה אַחֵר מִתֵּן תּוֹרָה, [וַיִּקְרָא אֶל
מֹשֶׁה בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי] לְפִרְשָׁה שְׁהוּא יוֹם י"ג בסיון לְקַבְּלֵי שְׁאָר
תּוֹרָה, דִּאי סְלָקָא דְּעָתָךְ לְפִרְשׁ כְּדַעַת רַבִּי עֲקִיבָא שׁוֹיִשְׁבֹּן כְּבוֹד ה'
היה מִרְאֵשׁ חוֹדֶשׁ, וממילא [וַיִּכְסְהוּ הָעָנָן] פירושו לָהֶר כאמור לעיל,
ולפי זה [וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי] היה יום ז' בסיון לְקַבְּלֵי
עֲשֻׁרַת הַדְּבָרוֹת, אי אפשר לפרש כן, דְּרָא בְּקִילֵי לְהוּ לְעִשְׂרַת
הַדְּבָרוֹת מְשֻׁשָּׁה בְּסִינִי. וְעוֹד דְּהָא אֶתְמַלֵּךְ עָנָן מִן הַהִר מְשֻׁשָּׁה
כשנגמר מעמד מתן תורה, ואם כן מדוע כתוב שְׁה' קרא למשה
מִתּוֹךְ הָעָנָן. וְרַבִּי עֲקִיבָא סובר שהענן כיסה להר קודם מתן תורה,
משום שסָבַר לֵה בְּרַבִּי יוֹסִי דאִמָּר בְּשִׁבְעָה בְּחוֹדֶשׁ נִיתְנָה תּוֹרָה
לְיִשְׂרָאֵל, ולכך יכול לפרש שוֹיִקְרָא אֶל מֹשֶׁה בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי הוּא ז'
בסיון שבו ניתנה תורה למשה וישראל.
ענה מבשרת הגמרא לפי שיטות אלו כיצד יתבאר מה ששנינו
במשנה (תענית כו.) ללא חולקין, שבי"ז בתמוז ירד משה מחר סיני
ושבר את הלוחות. ושאלת הגמרא: בְּשִׁלְשָׁה לְרַבִּי עֲקִיבָא הַסּוֹבֵר
שלא הופרש משה אלא עלה מיד אחר מתן תורה, תִּינִי דְּמִשְׁבַּחַת
לָה – מבואר מה ששנינו שְׁבִשְׁבָּעָה עֶשְׂרִי בְּתָמוּז נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת,
שְׁהִירָה מִז' בסיון שעלה באמצע היום ישנם עֶשְׂרִין [וְאֶרְבָּעָה יָמִים
דְּסִינִי] עד סוף החודש, וּשְׁתַּבְּרוּ – שש עשרה ימים דְּתָמוּז, שבימים
הללו מָלוּ לְהוּ אַרְבַּעִין יוֹמִין דְּהָנָה בְּהָרָה, וכיון שנתאחר בעלייתו
ביום ז' בסיון, לִכְךָ הִתְאַחַר בִּירִידָתוֹ בְּיוֹם י"ז בתמוז, וּבְשִׁבְעָסָר
[שבעה עשר] בְּתָמוּז נָתַת וְאֶתָּא – ירד מן ההר ובא למחנה וראה
שישראל עשו את העגל, וְתִבְרִינְהוּ (ו-ב) ללוחות מחמת כך.

המשך ביאור למס' יומא ליום שלישי עמ' ב

1	לְרַבִּי יוֹחָנָן, אִי מָה פְּלוּאִים כָּל הַכָּתוּב כָּהֵן מְעַכֵּב כָּהֵן, וְלֹא קָא מַהֲדִיר	6	מעכב במילואים, רבי חנינא הוא.
2	לִיה וְלֹא מִיָּדִי – וּרְבִי יוֹחָנָן לֹא הָשִׁיבוּ שֶׁאֵף בְּמִלּוּאִים אֵין פְּרִי־שָׁה	7	מבארת הגמרא את מחלוקת זו אם כל הכתוב בהם, או רק דין
3	מַעֲכָבִת מִשּׁוּם שְׁלִדּוּרוֹת אֵינָה מַעֲכָבִת, מִשְׁמַע שְׁמוּדָה לוֹ שְׂכַל	8	המעכב לדורות מעכב במילואים. מבררת הגמרא: מַאי פִּינִיָּהּ –
4	הַכָּתוּב בַּפֶּרֶשֶׁת הַמִּלּוּאִים מַעֲכָב בָּהֶם. וּמִכָּאן תַּסְתִּיִּם וַיִּתְּבַרֵר	9	אלו דינים אינם מעכבים בקרבנות לדורות, שבהם נחלקו האם
5	שְׁזוּהֵי שִׁטַּת רַבִּי יוֹחָנָן, וְהַחֹלֵק עָלָיו שֶׁרַק דָּבָר הַמַּעֲכָב לְדוּרוֹת	10	מעכבים במילואים.